



ЮРКЕВИЧ Йосип В'ячеславович (03. 02. 1855, с. Криве Сквирського пов. Київської губ., нині Житомирського р-ну Житомирської обл. — 25. 11. 1910, Київ, похований у рідному селі) — лікар, громадський діяч, один із фундаторів кооперативного руху в Україні. Батько [Лева](#), дід [Юрія Юркевичів](#). У перший день появи на світ Ю. залишився сиротою. Закінчив медичний факультет Університету св. Володимира у Києві (1881). Був членом «Старої громади». У березні 1878 брав участь у студентських заворушеннях з приводу арешту студента М. Подольського, за що був відрахований з

вузу й за наказом київського генерал-губернатора висланий на 2 р. до власного родового маєтку в с. Криве під гласний нагляд поліції. Збудував там школу (нині його імені), першу в Україні електростанцію та машинну станцію. Від 1881 працював земським лікарем, безкоштовно лікував селян, за що отримав прізвисько «сонячний лікар»; організував вирощування лікарських трав. Неподалік Кривого, в с. Романівка, був маєток Рильських, коли *Т. Рильський* помер, Ю. став на певний час опікуном його сина *М. Рильського* (20 квітня 1907 у газеті «Рада» з'явився перший друкований вірш поета «Весна», присвячений хрещеному батькові). Гостювала у Ю. родина [М. Лисенка](#), лікувався у нього *І. Франко*, 1908 на консультацію приїздила *Леся Українка*. Наприкінці 1900-х рр. практикував у Києві. Співпрацював із часописами «Рада», «Село», «Літературно-науковий вістник» та ін. Автор нарисів «Сучасні сільські малюнки». Під впливом Ю. історик [В. Липинський](#) видав монументальну працю «Z dziejów Ukrainy. Księga pamiątkowa ku czci Włodzimierza Antonowicza, Paulina Świącickiego i Tadeusza Ryłskiego» (Kraków, 1912).

Рекомендована література

1. Юркевич Ю. Л. Минувшее проходит предо мною... Москва, 2000;
2. Його ж. Дитинство і юність. Спогади // Україна. Наука і культура. 2008. Вип. 34.

[П. В. Одарченко](#)

Бібліографічний опис:

Юркевич Йосип В'ячеславович / П. В. Одарченко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891183>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).